

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: BA-4Sa/11/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8020200722
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 09. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Juraj Marko
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2025:8020200722.3

Uznesenie

Správny súd v Bratislave v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XXX, E. C., zastúpeného: JANÍČEK LEGAL s. r. o., so sídlom Kominárska 2,4, Bratislava, proti žalovanému: Slovenský pozemkový fond, so sídlom Búdková 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy, takto

rozhodol:

Správny súd v Bratislave p o s t u p u j e vec vecne a miestne príslušnému Mestskému súdu Bratislava IV.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou proti inému zásahu orgánu verejnej správy zo dňa 23.11.2020 domáhal určenia, že Oznámenie žalovaného o preklúzii nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb. v znení nesk. predpisov č. SPFZ141646/2020, zo dňa 13.10.2020 (ďalej aj ako „oznámenie“) je nezákonné.

2. Žalobca odôvodnil žalobu tým, že žalovaný vydal dňa 13.10.2020 oznámenie, ktorým žalobcovi oznámil, že jeho právo na poskytnutie reštitučnej náhrady priznanej rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Kežmarku č. 2012/1160-1-ME zo dňa 22.06.2012 zaniklo, pretože si v zákonom stanovenej lehote neuplatnil právo na vydanie predmetnej náhrady. Žalobca mal za to, že oznámením došlo k nezákonnému zásahu žalovaného do jeho subjektívnych práv a právom chránených záujmov, keďže žalovaný predmetným oznámením prvýkrát oficiálne neuznal právo žalobcu na vydanie reštitučnej náhrady priznanej žalobcovi ako oprávnenej osobe rozhodnutím, čím boli práva a právom chránené záujmy žalobcu porušené a priamo dotknuté. Podľa žalobcu bolo oznámenie zo dňa 13.10.2020 vydané v rozpore so zákonom, nakoľko žalovaný vec nesprávne právne posúdil, nedostatočne zistil skutkový stav veci a nijakým spôsobom neodôvodnil svoj záver o preklúzii nároku žalobcu. Žalobca zároveň dodal, že predmetné oznámenie bolo vydané F. F. C., riaditeľom regionálneho odboru žalovaného Poprad, ktorý bol dňa 20.10.2020 zadržaný a vzatý do väzby pre podozrenie z korupcie pri reštitúciách rozsiahlych pozemkov v jednotlivých katastrálnych územiach pod Vysokými Tatrami, pričom podľa žalobcu bol vzatý do väzby aj za trestnú činnosť, ktorou bol žalobca priamo dotknutý na svojich právach a právom chránených záujmoch.

3. Žalobca poukázal aj na skutočnosť, že svoj nárok na náhradné pozemky si uplatnil už v roku 2012, avšak keďže žalovaný vo veci odmietol konať, obracal sa na žalovaného so svojimi žiadosťami opätovne aj v roku 2013 a následne aj v roku 2014. Žalovaný sa vždy odmietol vecou zaoberať z dôvodu, že bolo vydané právoplatné predbežné opatrenie. Samotný žalovaný teda ešte v roku 2013 oznámil žalobcovi, že mu nemôže vydať nič, pretože vo veci práve prebiehala obnova konania. Z tohto dôvodu žalovaný odmietol žalobcovi vydať akékoľvek pozemky s tvrdením, že do ukončenia konania o obnove konania nie je možné vôbec vo veci konať. O uvedenom svedčia aj žalovaným založené spisy z roku 2012, 2013 a 2014, z ktorých vyplýva, že najneskôr dňa 25.04.2013 bol u žalovaného zaevidovaný nárok žalobcu na vydanie náhradných pozemkov, v súvislosti s ktorým bol u žalovaného založený spis, ktorému bola pridelená spisová značka č. PP/2013/00305 – RO 31. Dňa 27.11.2013 bol u žalovaného založený ďalší spis, ktorému bola pridelená spisová značka PP/2013/01010-RO 31.

4. Záver žalovaného o preklúzii nároku žalobcu na náhradné pozemky prezentovaný v oznámení tak podľa žalobcu nepochybne predstavoval nesprávne právne posúdenie veci. Predmetný záver podľa žalobcu navyše nemá oporu v zistenom skutkovom stave. Ak by neexistovala výzva žalobcu na vydanie náhradných pozemkov v roku 2012, vyššie uvedené spisy by nemohli byť založené, označené ako „reštitučné náhrady podľa Zákona č. 229/1991 – A. B.“ a zaevidované. Žalobca ďalej uviedol, že v roku 2017 už žalovaný so žalobcom vo veci náhradných pozemkov riadne konal a prebehlo aj niekoľko stretnutí s tým, že žalobca si mal už len vybrať náhradné pozemky. V roku 2017 bol dokonca ustanovený aj znalec, ktorý určoval hodnotu náhradných pozemkov. Žalobca teda už mal vybrané pozemky, ktoré mali byť vydané ako náhradné pozemky. Tieto pozemky boli prerokované so zamestnancom žalovaného, ktorý požiadal žalobcu, aby opätovne vypísal výzvu s konkrétnymi prerokovanými pozemkami. Malo ísť už len o formálny úkon zavŕšenia procesu pri vydávaní náhradných pozemkov. Preto bola dňa 21.04.2017 spísaná žalobcom výzva o poskytnutie náhrady, prílohou ktorej boli už vybrané a prerokované náhradné pozemky. Tejto výzve zo dňa 21.04.2017 predchádzali výzvy žalobcu z roku 2012, 2013 a 2014, o čom svedčia založené spisy žalovaného.

5. Žalobca zároveň uviedol, že zákon o úprave vlastníckych vzťahov k pôde nestanovuje žiadnu predpísanú formu pre uplatnenie výzvy na vydanie náhradných pozemkov, pričom založenie spisov v roku 2012, 2013 a 2014 v prospech žalobcu označených ako „reštitučné náhrady podľa Zákona č. 229/1991“ samo osebe bez ďalšieho preukazuje, že takáto výzva na vydanie náhradných pozemkov v danom čase existovala a žalobca si tak riadne splnil povinnosť v zmysle § 16 ods. 3 zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde.

6. S poukazom na uvedené skutočnosti má žalobca za to, že jeho nárok na náhradné pozemky bol uplatnený v zákonnej lehote, a to niekoľkokrát, počnúc rokom 2012 a naposledy dňa 21.04.2017, v nadväznosti na čo je záver žalovaného prezentovaný v predmetnom oznámení nezákonný. Žalobca zároveň dodal, že žalovaný svojím oznámením a postupom konal v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ako aj s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru (ďalej len „protokol“). Podľa žalobcu teda vydaním oznámenia došlo k neoprávnenému a neodôvodnenému zásahu do jeho práva vlastníť majetok v rozpore s čl. 1 protokolu.

7. Podľa § 493e zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“), konania začaté a neskončené do 30.06.2023 sa dokončia podľa tohto zákona v znení účinnom do 30.06.2023; ustanovenie § 493f tým nie je dotknuté.

8. Podľa § 2 ods. 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

9. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) SSP, na účely tohto zákona sa rozumie administratívnym konaním postup orgánu verejnej správy v rámci výkonu jeho pôsobnosti v oblasti verejnej správy pri vydávaní individuálnych správnych aktov a normatívnych správnych aktov.

10. Podľa § 3 ods. 1 písm. c) SSP, na účely tohto zákona sa rozumie opatrením orgánu verejnej správy správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

11. Podľa § 3 ods. 1 písm. e) SSP, na účely tohto zákona sa rozumie iným zásahom orgánu verejnej správy faktický postup vykonaný pri plnení úloh v oblasti verejnej správy, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté; iným zásahom je aj postup orgánu verejnej správy pri výkone kontroly alebo inšpekcie podľa osobitného predpisu, ak ním sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

12. Podľa § 25 SSP, ak tento zákon neustanovuje inak, použijú sa na konanie pred správnym súdom primerane ustanovenia prvej a druhej časti Civilného sporového poriadku okrem ustanovení o intervencii.

Ak niektorá otázka nie je riešená ani v Civilnom sporovom poriadku, správny súd postupuje primerane podľa základných princípov konania tak, aby sa naplnil účel správneho súdnictva.

13. Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „CSP“), na konanie v prvej inštancii je príslušný okresný súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Podľa § 12 ods. 2 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie v prvej inštancii je pre obvod Mestského súdu Bratislava IV miestne príslušný Mestský súd Bratislava IV.

15. Podľa § 13 CSP na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

16. Podľa § 15 ods. 1 CSP všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

17. Podľa § 16 ods. 3 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, oprávnená osoba vyzve na vydanie náhrady najneskôr v lehotách uvedených v § 13. Ak právo na náhradu závisí od rozhodnutia okresného úradu alebo súdu, končí sa táto lehota uplynutím troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, inak právo oprávnenej osoby na náhradu zaniká.

18. Žalobca sa žalobou proti inému zásahu orgánu verejnej správy domáhal v podstate určenia nezákonnosti oznámenia žalovaného zo dňa 13.10.2020 (napadnutého samostatnou žalobou zo strany žalobcu v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. BA-2S/335/2021), ktorým podľa žalobcu došlo k nezákonnému zásahu žalovaného do jeho subjektívnych práv a právom chránených záujmov. Žalobca teda predmet správneho súdneho prieskumu iného zásahu vymedzil tak, že iným zásahom má byť oznámenie žalovaného, čiže konkrétnej písomnosti. Správny súd s poukazom na vyššie cit. ust. § 3 ods. 1 písm. e) SSP konštatuje, že predmet správneho súdneho prieskumu tak, ako ho vymedzil žalobca, nesvedčí inému zásahu orgánu verejnej správy, nakoľko sa v danej veci nejedná o faktický postup žalovaného vykonaný pri plnení úloh v oblasti verejnej správy, ale ide o formálny úkon – písomnosť, teda konkrétny akt vydaný žalovaným v rámci prebiehajúceho konania, ktorého zákonnosť tvorí samostatný predmet súdneho prieskumu, resp. ide o samostatný predmet súdneho sporu v rámci právomoci civilného súdu, viď argumentáciu nižšie.

19. Správny súd v danej veci zároveň konštatuje, tak ako je to uvedené vyššie, že žalobca dňa 19.11.2020 z opatrnosti podal proti predmetnému oznámeniu žalovaného zo dňa 13.10.2020 aj všeobecnú správnu žalobu, keďže bolo podľa samotného žalobcu otázne, či predmetné oznámenie spĺňa náležitosti rozhodnutia alebo opatrenia alebo sa jedná o faktický zásah. Všeobecnou správnu žalobou vedenou na tunajšom súde pod sp. zn. BA-2S/335/2021 sa teda žalobca rovnako domáhal preskúmania zákonnosti predmetného oznámenia žalovaného, pričom správny súd v konaní o tejto všeobecnej správnej žalobe rozhodol uznesením č. k. BA-2S/335/2021-187 zo dňa 20.11.2024 tak, že vec postúpil vecne a miestne príslušnému Mestskému súdu Bratislava IV.

20. Vzhľadom na skutkovú totožnosť s konaním o všeobecnej správnej žalobe, správny súd v odôvodnení tohto uznesenia následne už len poukazuje na odôvodnenie uznesenia tunajšieho súdu č. k. BA-2S/335/2021-187 zo dňa 20.11.2024, v rámci ktorého bola preskúmaná spôsobilosť predmetného oznámenia žalovaného byť predmetom súdneho prieskumu v správnom súdnictve, keďže správny súd po preskúmaní danej veci dospel k rovnakému záveru.

21. Pri skúmaní spôsobilosti konkrétnej písomnosti alebo konkrétneho postupu určitého subjektu byť predmetom správneho súdneho prieskumu je potrebné vychádzať z toho, že správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú zákonnosť rozhodnutí, opatrení a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených zákonom. Je potom zrejmé, že predmetom správneho súdneho prieskumu sú rozhodnutia, opatrenia, iné zásahy ako aj nečinnosť orgánov verejnej správy a ďalšie veci ustanovené zákonom týkajúce sa činnosti orgánov verejnej správy. Spoločným menovateľom všetkých týchto predmetov správneho súdneho prieskumu je, že ide o výsledky konania, resp. nekonania orgánov

verejnej správy pri výkone verejnej správy. Od tohto elementárneho vyjadrenia predmetu správneho súdneho prieskumu možno potom odvodiť základné vymedzenie toho, čo správne súdy v rámci správneho súdnictva nepreskúmavajú, a to právne a iné akty či úkony subjektov, ktoré nie sú orgánmi verejnej správy, resp. tie právne akty orgánov verejnej správy, ktoré nie sú výsledkom výkonu verejnej správy, a v ktorých teda absentuje vrchnostenský vzťah medzi orgánom verejnej správy a adresátom daného právneho aktu. To potom znamená, že právne akty, ktoré síce vydal orgán verejnej správy, avšak ktoré nie sú výsledkom postupu v rámci vrchnostenského vzťahu medzi týmto orgánom verejnej správy a adresátom daného právneho aktu, t. j. právne akty orgánov verejnej správy, ktoré nie sú výsledkom výkonu ich pôsobnosti v oblasti verejnej správy, nemožno preskúmať v rámci správneho súdnictva. Správny súd preto pri skúmaní spôsobilosti oznámenia byť predmetom správneho súdneho prieskumu zameril svoju pozornosť na posúdenie otázky, či tento právny akt bol výsledkom postupu v rámci vrchnostenského vzťahu medzi žalovaným a žalobcom ako adresátom daného právneho aktu, t. j. či tento právny akt bol výsledkom výkonu pôsobnosti žalovaného v oblasti verejnej správy.

22. V nadväznosti na otázku, či oznámenie zo dňa 13.10.2020 bolo výsledkom výkonu pôsobnosti žalovaného v oblasti verejnej správy, správny súd pripomína, že žalovaný bol zriadený zákonom č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon o pozemkových úpravách“), ktorý upravuje jeho postavenie a úlohy, na ktoré bol zriadený. V zmysle zákona o pozemkových úpravách je žalovaný právnickou osobou so sídlom v Bratislave, pričom svoju činnosť vykonáva jednak na základe zákona o pozemkových úpravách, jednak na základe osobitných predpisov, a to vo verejnom záujme. Z tejto činnosti potom žalovanému vznikajú práva a záväzky.

23. Medzi úlohy žalovaného v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov patrí aj prevádzanie náhradných pozemkov do vlastníctva oprávnenej osoby. Túto úlohu žalovaný vykonáva podľa zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a tiež podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

24. Pri postupe podľa zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde platí, že oprávnená osoba môže uskutočniť výzvu na vydanie náhrady najneskôr v lehotách uvedených v § 13 tohto zákona, pričom ak právo na náhradu závisí od rozhodnutia okresného úradu alebo súdu, končí sa táto lehota uplynutím troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, inak právo oprávnenej osoby zaniká. Náhrada sa poskytne oprávnenej osobe do šiestich mesiacov odo dňa doručenia výzvy. Ak sa náhrada poskytne prevodom nehnuteľností, postupuje sa podľa osobitných predpisov, a to podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a predpisov upravujúcich zápis vzniku, zmeny a zániku práv do katastra nehnuteľností. Spôsob náhrady sa musí dohodnúť do 60 dní od podania písomnej výzvy oprávnenu osobou, ak nárok nebol uspokojený skôr. So súhlasom oprávnenej osoby možno záväzky voči nej vysporiadať aj po tomto termíne. Ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch, nárok oprávnenej osoby na náhradu nemožno previesť na tretiu osobu. Postup žalovaného pri poskytovaní náhradných pozemkov potom podrobnejšie upravuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 237/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupe Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní náhradných pozemkov v znení neskorších predpisov (ďalej ako „nariadenie vlády o poskytovaní náhradných pozemkov“).

25. Zo zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a nariadenia vlády o poskytovaní náhradných pozemkov je zjavné, že pri poskytovaní náhradných pozemkov žalovaný nemá postavenie orgánu verejnej správy a nerozhoduje na základe zákonom zverenej právomoci konať a rozhodovať o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Žalovaný pri poskytovaní náhradných pozemkov len realizuje rozhodnutie príslušného orgánu verejnej správy, a to reštitučného orgánu, v rámci kontraktačného procesu.

26. Vzťah žalovaného a reštituenta pri rokovaní o poskytnutí náhradného pozemku v zmysle zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde je výsostne súkromnoprávny, a to napriek striktnnej normatívnej úprave určujúcej postup oboch strán ako aj charakter náhradného pozemku. Žalovaný totiž nie je oprávnený vrchnostensky stanoviť, že reštituentovi bude pridelený taký náhradný pozemok, s ktorým reštituent nesúhlasí, a zároveň reštituent nemá nárok na poskytnutie ním vybraného pozemku. Napokon, ak sa žalovaný a reštituent dohodnú na uspokojení nároku reštituenta na pridelenie náhradného

pozemku, je výsledkom tohto ich konsenzu čisto súkromnoprávny akt, resp. právny úkon, a to zmluva o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemku.

27. Z uvedeného je zrejmé, že pri rokovaní o poskytnutí náhradného pozemku v zmysle zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde je postavenie žalovaného a reštituenta rovnocenné. Žalovaný totiž nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti reštituentovi a ani sám autoritatívne vynucovať plnenie eventuálnych povinností reštituenta. Predmetný vzťah medzi žalovaným a reštituentom je teda vzťahom súkromnoprávnym.

28. Súkromnoprávnemu charakteru vzťahu žalovaného a reštituenta pri rokovaní o poskytnutí náhradného pozemku nasvedčuje aj rozhodovacia prax civilných súdov. V rámci nej bolo totiž konštatované, že „pokiaľ medzi účastníkmi nedošlo k dohode o vydanie náhradných pozemkov ... nárok oprávnenej osoby založený na ustanovení § 11 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb. je vymožitelný, súdom chránený a je možné ho realizovať uložením povinnosti uzavrieť zmluvu o bezodplatnom prevode náhradného pozemku“ (rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19Co/295/2006 „citovaný“ podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/265/2007 zo dňa 30.04.2009), a že „žalovaný vo svojej činnosti je zákonodarcom (štátom) delegovaný na vydanie pozemkových náhrad v prípade, ak nie je možné navrátenie vlastníctva k pôvodnej nehnuteľnosti a v rámci tejto svojej právomoci nerozhoduje v pozícii správneho orgánu o právach a povinnosti fyzických osôb (ako to je v prípade okresného úradu rozhodujúceho o nároku na vydanie nehnuteľnosti) a jeho záver o tom, či dôjde k splneniu záväzku štátu voči oprávnenej osobe bezodplatným prevodom náhradných pozemkov alebo poskytnutím finančnej náhrady, nie je premietnutý do žiadneho formálneho rozhodnutia, ktorého správnosť by mohla byť preskúmaná prostredníctvom správnej žaloby. Jediným právnym nástrojom na vymožitelnosť záväzku štátu na poskytnutie náhrad podľa zák. č. 229/1991 Zb. inštitucionálne zabezpečeného žalovaným je tak podanie civilnej žaloby, ktorou si oprávnená osoba, resp. jej právny nástupca rešpektujúc ust. zák. č. 229/1991 Zb. uplatní buď nahradenie prejavu vôle žalovaného k bezodplatnému prevodu vlastníckeho práva k náhradným pozemkom ... alebo v prípade nesúhlasu žalobcu nastupuje právo na poskytnutie finančnej náhrady. Jedná sa tak o súkromnoprávny nárok oprávnenej osoby voči štátu ako dlžníkovi“ (rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 23C/3/2017 zo dňa 08.06.2021, ods. 37).

29. Obdobne bolo v rámci českej súdnej praxe pri interpretácii zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde, ktorý bol vo svojej pôvodnej podobe prijatý Federálnym zhromaždením Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, výslovne konštatované, že reštitučné nároky majú povahu súkromnoprávných nárokov (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo/974/2023 zo dňa 11.07.2023, ods. 16 a sp. zn. 28Cdo/3042/2015 zo dňa 04.05.2016 a v ňom uvedené odkazy na ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky), resp. že prevod náhradného pozemku nie je rozhodovaním v správnom konaní, vzťah medzi českým Pozemkovým fondom a oprávnenou osobou nie je mocenským vzťahom, ale je vzťahom charakterizovaným rovnosťou oboch subjektov, je teda vzťahom súkromnoprávnym, vzťahom dlžníka a veriteľa (porovnaj napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 6/05 zo dňa 13.12.2005).

30. Súkromnoprávnemu charakteru vzťahu žalovaného a reštituenta pri rokovaní o poskytnutí náhradného pozemku ostatne nasvedčuje tiež aktuálna správna súdna prax, v zmysle ktorej reštitučný proces podľa zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde možno rozdeliť do dvoch fáz. Prvú fázu predstavuje administratívne reštitučné konanie, v rámci ktorého reštitučné orgány vrchnostensky rozhodujú o uplatnenom reštitučnom nároku. Ak reštitučné orgány nároku vyhovejú, buď rozhodnú o vydaní pôvodnej nehnuteľnosti reštituentovi alebo reštituentovi priznávajú právo na náhradu, ak pôvodnú nehnuteľnosť nemožno vydať. Druhá fáza, ktorá potom logicky nasleduje, len ak bol reštitučný nárok úspešný, avšak reštituentovi nebolo možné vydať pôvodnú nehnuteľnosť, spočíva v uspokojení priznanej reštitučnej náhrady. Na rozdiel od prvej fázy reštitučného procesu, tá druhá má výlučne súkromnoprávnu povahu. V rámci nej sa úspešný reštituent a štát zastúpený žalovaným dohadujú na spôsobe uspokojenia náhrady, ktorého výsledkom je následne buď zmluva o bezodplatnom prevode náhradného pozemku zo štátu na reštituenta alebo zaplatenie peňažnej náhrady štátom reštituentovi (napr. uznesenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Svk/10/2023 zo dňa 31.01.2024, ods. 13).

31. Z hľadiska uvedených východísk bolo teda potrebné posúdiť spôsobilosť oznámenia byť predmetom správneho súdneho prieskumu.

32. Z predloženého spisu žalovaného je zrejmé, že právny predchodca žalobcu uplatnil reštitučný nárok, a že rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Kežmarku zo dňa 22.06.2012 bol žalobcovi priznaný nárok na poskytnutie náhrady za pozemky, ktoré nebolo možné vydať.

33. Z predloženého spisu žalovaného je tiež zrejmé, že žalobca výzvou zo dňa 21.04.2017 požiadal žalovaného o poskytnutie náhrady za pozemky, ktoré pre zákonné prekážky nebolo možné vydať. Uplatnením tejto výzvy začala fáza reštitučného procesu, ktorá už nemala charakter administratívneho konania, ale výsostne súkromnoprávny charakter. V tejto fáze reštitučného procesu písomnosti žalovaného z už uvedených dôvodov nie je možné považovať za právne akty orgánu verejnej správy vydané v rámci výkonu jeho pôsobnosti v oblasti verejnej správy. Správny súd preto dospel k záveru, že oznámenie zo dňa 13.10.2020 nie je právnym aktom orgánu verejnej správy vydaným v rámci výkonu jeho pôsobnosti v oblasti verejnej správy, a teda nie je spôsobilé byť predmetom správneho súdneho prieskumu.

34. Správny súd konštatovaním, že oznámenie zo dňa 13.10.2020 nie je právnym aktom orgánu verejnej správy vydaným v rámci výkonu jeho pôsobnosti v oblasti verejnej správy, nijako nespochybňuje, že niektoré právne akty žalovaného majú charakter právneho aktu vydaného orgánom verejnej správy v rámci výkonu jeho pôsobnosti v oblasti verejnej správy (napr. rozhodnutie žalovaného o nesprístupnení informácie podľa zákona o slobode informácií). Na druhej strane nemožno opomenúť, že žalovaný má tiež rozsiahle kompetencie ako subjekt súkromnoprávných vzťahov, a to napríklad pri zastupovaní neznámych vlastníkov. Charakter konkrétneho právneho aktu žalovaného je preto potrebné posudzovať individuálne.

35. Po zistení, že oznámenie zo dňa 13.10.2020 nie je spôsobilé byť predmetom správneho súdneho prieskumu, správny súd v rámci ustálenia svojho ďalšieho postupu v predmetnej právnej veci skúmal, či na prejednanie a rozhodnutie tejto právnej veci nie je daná právomoc iného orgánu verejnej moci.

36. Pri skúmaní právomoci prejednať a rozhodnúť predmetnú právnu vec správy súd z predloženého spisu žalovaného a doposiaľ produkovaných vyjadrení žalobcu a žalovaného zistil, že medzi žalobcom a žalovaným existuje spor ohľadne preklúzie nároku žalobcu na poskytnutie náhrady za pozemky, ktoré pre zákonné prekážky nebolo možné vydať. Tento spor medzi žalobcom a žalovaným, ktorý vznikol po doručení výzvy žalobcu zo dňa 21.04.2017 žalovanému, má charakter súkromnoprávneho sporu, presnejšie charakter sporu v rámci kontraktačného procesu medzi žalobcom a žalovaným. V konečnom dôsledku podstata tohto sporu spočíva v tom, či povinnosť žalovaného poskytnúť žalobcovi náhradu za pozemky, ktoré pre zákonné prekážky nebolo možné vydať, trvá alebo či táto povinnosť vzhľadom na preklúziu predmetného nároku zanikla. Postavenie žalovaného a žalobcu v právnom vzťahu, z ktorého tento spor vyplýva, ako to už bolo uvedené, je rovnocenné, keď žalovaný v tomto právnom vzťahu nerozhoduje na základe zákonom zverenej právomoci konať a rozhodovať o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Na prejednanie a rozhodnutie tohto sporu je preto daná právomoc civilného súdu.

37. Na závere, že na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu je daná právomoc civilného súdu, nemohlo nič zmeniť to, akým spôsobom žalovaný reagoval na výzvu zo dňa 21.04.2017. Doručením tejto výzvy žalovanému totiž vznikol súkromnoprávny vzťah a rozhodnutie sporov vyplývajúcich z tohto súkromnoprávneho vzťahu majú civilné súdy.

38. Na závere, že na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu je daná právomoc civilného súdu, nemohlo nič zmeniť ani to, že žalobcom formulovaný žalobný návrh je typický pre žalobný návrh v rámci všeobecnej správnej žaloby (viď argumentáciu vyššie týkajúcu sa iného zásahu v ods. 18 vyššie). Pri skúmaní právomoci na prejednanie a rozhodnutie určitej právnej veci totiž nie je možné vychádzať len zo žalobného návrhu. Žalobný návrh má pri ustálení charakteru práv a povinností tvoriacich obsah právneho vzťahu, z ktorého vyplýva žalobcom uplatnený nárok, nepochybne zásadné miesto. Pri ustálení charakteru týchto práv a povinností je však potrebné prihliadať aj na ostatné časti žaloby, a teda charakter predmetných práv a povinností je potrebné ustáliť vychádzajúc z celkového obsahu žaloby. Inými slovami, žalobný návrh nemožno vnímať izolovane bez prihliadnutia k ostatným častiam žaloby,

resp. bez prihladenia k celkovému obsahu žaloby (porovnaj napr. uznesenie kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1KO/10/2021 zo dňa 08.12.2021, ods. 11). V predmetnej právnej veci je pritom z celkového obsahu žaloby zrejmé, že žalobca sa domáha ochrany svojho práva v rámci sporu o preklúzii jeho nároku na poskytnutie náhrady za pozemky, ktoré pre zákonné prekážky nebolo možné vydať, pričom tento spor vyplýva zo súkromnoprávneho vzťahu.

39. Správny súd v súvislosti so žalobcom formulovaným žalobným návrhom pripomína, že právo na súdnu ochranu nemožno vykladať tak, že by sa žalobca mohol v akomkoľvek konaní domáhať akéhokoľvek petitu žaloby či návrhu. Naopak, od žalobcu možno požadovať, aby svoj petit prispôbil typu konania, ktoré zodpovedá procesnej úprave pre ten orgán, ktorý má právomoc o príslušnom spore alebo veci rozhodovať (porovnaj napr. uznesenie kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1KO/10/2021 zo dňa 08.12.2021, ods. 16).

40. Keďže oznámenie zo dňa 13.10.2020 nie je právnym aktom orgánu verejnej správy vydaným v rámci výkonu jeho pôsobnosti v oblasti verejnej správy, a teda nie je spôsobilé byť predmetom správneho súdneho prieskumu, a keďže žalobca sa podanou žalobou domáha ochrany svojho práva v rámci sporu o preklúzii jeho nároku na poskytnutie náhrady za pozemky, ktoré pre zákonné prekážky nebolo možné vydať, pričom tento spor vyplýva zo súkromnoprávneho vzťahu, správny súd posudzujúc žalobu podľa jej obsahu po ustálení záveru, že prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu patrí do právomoci civilného súdu, rozhodol o postúpení veci vecne a miestne príslušnému Mestskému súdu Bratislava IV. Pri určení miestnej príslušnosti správny súd vychádzal z toho, že v predmetnej právnej veci ide o spor v rámci kontraktačného procesu, a že všeobecným súdom žalovaného (za ktorého žalobca označil „Slovenský pozemkový fond“) podľa jeho sídla je práve tento súd, t. j. Mestský súd Bratislava IV.

41. Správny súd uplatnil tento postup v nadväznosti na zistenie, že žalobcovi v predmetnej právnej veci nemožno poskytnúť ochranu v rámci správneho súdnictva, resp. jeho žaloba by bola v rámci správneho súdneho prieskumu iného zásahu zamietnutá ako nedôvodná, nakoľko sa v tomto prípade nejedná o iný zásah, a zároveň sa žalobca podanou žalobou domáha ochrany svojho práva v rámci sporu vyplývajúceho zo súkromnoprávneho vzťahu, na prejednanie ktorého je daná právomoc civilného súdu. Správny súd má za to, že týmto postupom sa naplní účel práva na súdnu ochranu, nakoľko právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú pri postúpení veci zachované.

42. Pre úplnosť správny súd uvádza, že v nadväznosti na postúpenie veci Krajským súdom v Prešove Krajskému súdu v Bratislave, správny súd nemohol uplatniť postup podľa § 18 ods. 4 SSP a vec predložiť kompetenčnému senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, keďže Krajský súd v Prešove ako aj Krajský súd v Bratislave v tejto právnej veci konali v rámci správneho súdnictva. Tak na Krajskom súde v Prešove ako aj na Krajskom súde v Bratislave bola vec vedená v súdnom registri „Sa“. Nešlo teda o prípad, kedy by bola vec súdom postúpená správne súdu.

43. Na záver správny súd dodáva, že pri skúmaní právomoci na prejednanie a rozhodnutie veci nebol správny súd oprávnený posudzovať správnosť žalobcom formulovaného žalobného návrhu, resp. jeho súlad s celkovým obsahom žaloby, keďže skúmanie správnosti (a dôvodnosti) žalobcom formulovaného žalobného návrhu a jeho súladu s celkovým obsahom žaloby bude úlohou civilného súdu, ktorý je príslušný o ňom rozhodovať.

44. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, správny súd rovnako ako v konaní o všeobecnej správnej žalobe vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. BA-2S/335/2021, rozhodol o postúpení veci vecne a miestne príslušnému Mestskému súdu Bratislava IV, keďže prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu patrí do právomoci civilného súdu.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu kasačná sťažnosť nie je prípustná (§ 439 ods. 2 písm. d/ SSP v spojení s § 493e SSP).